

RAAD VAN STATE INGEKOMEN	
- 4 AUG. 2017	
ZAAKNR.	201705691/1
AAN:	ghuw IRA
BEHANDELD DO:	PAR: M

16

Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State
Postbus 20019
2500 EA DEN HAAG

Aangetekend verzonden

Datum
3 augustus 2017
Onze referentie
AK\tr\16817233 - Maatschap Stokman
Uw referentie

advocaat
mevrouw mr. A. Kwint-Ocelíková
E-mail
a.kwint@dehaanlaw.nl
secretaresse
mevrouw T. Roede-Schuitema
Direct nummer: +31(0)50 5757427

BEROEPSCHRIFT

Geachte heer, mevrouw,

Namens cliënten, Maatschap W. en R. Stokman en Y.A.M. Stokman-Berndsen, de heer W. Stokman, de heer R. Stokman en mevrouw Y.A.M. Stokman-Berndsen, wonende en gevestigd te (6986 CJ) Angerlo aan de Kleine Veldstraat 7, wordt hierbij beroep ingesteld tegen het besluit van de Provinciale Staten van Gelderland van 24 mei 2017 waarbij het provinciaal inpassingsplan 'Windpark Bijvanck' gewijzigd is vastgesteld, alsmede tegen de op 24 mei 2017 door het college van Gedeputeerde Staten van Gelderland verleende omgevingsvergunning. De bestreden besluiten hebben vanaf 23 juni 2017 voor een periode van zes weken ter inzage gelegen.

Cliënten kunnen zich met voornoemde besluiten niet verenigen.

Hierbij stuur ik u als **bijlage 1** de officiële bekendmaking van het bestreden besluit.

Als **bijlage 2** stuur ik u de namens cliënten op 23 januari 2017 ingediende zienswijze betreffende het ontwerp-inpassingsplan, alsmede betreffende de ontwerp-omgevingsvergunning.

Deze zienswijze heeft niet geleid tot de door cliënten gewenste aanpassingen c.q. tot het afzien van het vaststellen van het inpassingsplan en het verlenen van de omgevingsvergunning. Om deze redenen hebben cliënten besloten beroep in te stellen.

Inleiding

1.

Cliënten wonen in de directe nabijheid van het plangebied op een afstand van circa 500 meter van één van de aangevraagde windturbines. Daarnaast zijn cliënten eigenaar van de percelen rondom het plangebied. De kortste afstand tussen de percelen van cliënten en het plangebied bedraagt circa 40 meter.

2.

Ter plaatse wordt door cliënten een melkveehouderij geëxploiteerd. De omliggende percelen worden gebruikt voor het grazen van melkvee. Cliënten proberen het melkvee zoveel mogelijk buiten te laten grazen met als gevolg dat het melkvee gedurende het grootste gedeelte van het jaar in de directe nabijheid van één van de voorziene windturbines zal grazen.

3.

Cliënten zijn van oordeel dat de plaatsing van een viertal windturbines in de directe nabijheid van de woning en het bedrijf zal leiden tot een onevenredige aantasting van hun woon- en leefomgeving. Cliënten maken zich dan ook ernstige zorgen over de onevenredig nadelige hinder van de windturbines dat met de voorliggende ontwerpbesluiten mogelijk wordt gemaakt, in de vorm van lichthinder/lichtschittering, geluidshinder, trillinghinder en hinder als gevolg van laagfrequent geluid. Daarnaast maken cliënten zich zorgen over hun eigen veiligheid en de veiligheid van het melkvee. De windturbines leiden daarnaast tot een onevenredig nadelige daling van de waarde van het onroerend goed van cliënten en aantasting van het karakteristieke open landschap.

4.

De beroepsgronden ten aanzien van de voorliggende ontwerp-besluitvorming zullen in het hiernavolgende nader worden toegelicht.

Gronden van beroep

Toepassen bevoegdheid artikel 9e Elektriciteitswet 1998

5.

Ingevolge artikel 9e, eerste lid, van de Elektriciteitswet 1998 zijn de Provinciale Staten bevoegd voor de aanleg of uitbreiding van een productie-installatie voor opwekking van duurzame elektriciteit met behulp van windenergie met een capaciteit van tenminste 5 maar niet meer dan 100 megawatt (MW), met inbegrip van de aansluiting van die installatie op een net, gronden aan te wijzen en daarvoor een inpassingsplan als bedoeld in artikel 3.26, eerste lid, van de Wet ruimtelijke ordening vast te stellen.

6.

Uw Afdeling heeft in de uitspraak van 19 december 2012 (ELCI:NL:RVS:2012:BY6671) dienaangaande als volgt overwogen:

“3.5 Uit de geschiedenis van de totstandkoming van de Crisis- en herstelwet (Kamerstukken II 2009/2010, 32 127, nr. 3, blz. 62) volgt voorts dat de in artikel 9e, tweede lid, van de Elektriciteitswet 1998 opgenomen verplichting betrekking heeft op de toepassing van de bevoegdheid als zodanig, en niet op de locatie, vorm of anderszins inhoudelijke afwegingen, zodat provinciale staten nog steeds een uit een oogpunt van een goede ruimtelijke ordening acceptabele beslissing zullen moeten nemen.”

7.

Het voorgaande brengt met zich dat het bevoegd gezag gehouden is te onderzoeken of sprake is van een goede ruimtelijke ordening. Van een verplichting tot vaststelling van een inpassingsplan, zoals eerder door het bevoegd gezag is gesuggereerd, is dan ook geen enkele sprake.

8.

Voor de zojuist genoemde beoordeling op basis van een zorgvuldig ruimtelijk ontwerp is in casu echter geen enkele sprake nu de windturbines volledig willekeuring en naar gelang de mogelijkheden van externe veiligheid en bereidheid van de grondeigenaren in het landschap worden geplaatst. Hier komt nog bij dat de gemeenteraad van Zevenaar reeds eerder tot de conclusie is gekomen dat aan het vereiste van een goede ruimtelijke ordening in casu niet kan worden voldaan, omdat het plangebied als waardevol open landschap is aangemerkt.

Negatief effect op het landschap

9.

De windturbines zijn voorzien in een waardevol open gebied (artikel 2.7.4.1 van de Omgevingsverordening). Bestemmingen die de openheid van de waardevolle gebieden aantasten zijn op grond van dit artikel niet toegestaan. Het realiseren van meer dan drie windturbines is slechts dan toegestaan, wanneer sprake is van een ruimtelijk ontwerp die bovendien aan de vereisten van artikel 2.8.1.1 van de Omgevingsverordening voldoen. Volgens de toelichting op dit artikel dient sprake te zijn van een ingreep die een *kwalitatieve toevoeging is aan het landschap*.

10.

Ter onderbouwing van de landschappelijke inpassing c.q. het ruimtelijk ontwerp wordt in het inpassingsplan verwezen naar de: *Landschap (incl. visualisaties)* van Bosch & Van Rijn (september 2016).

In deze bijlage wordt op bladzijde 31 als volgt geconcludeerd:

“Gelet op het voorgaande is er zowel bij de maximale als bij de minimale afmetingen van het windpark sprake van een zorgvuldig ruimtelijk ontwerp. Er treden geen belangrijke negatieve effecten op het landschap; nader onderzoek in een milieueffectrapport is niet noodzakelijk.”

Op bladzijde 20-21 wordt in het hoofdstuk, ten aanzien van de beleving van de windturbines in het landschap (artikel 2.8.1.1, tweede lid sub e van de Omgevingsverordening), als volgt geconcludeerd:

“Het beoogde windpark is lokaal dominant in het landschapsbeeld en zal het karakter van het landschap ook beïnvloeden. Op grotere afstand is het duidelijk waarneembaar en is de zichtbaarheid van de windturbines afhankelijk van de aanwezigheid van beplanting.”

In open landschappen zijn windturbines over grote afstand waarneembaar. Beplanting kan alleen zeer lokaal een middel zijn om windturbines aan het zicht te onttrekken.”

11.

De twee, zojuist genoemde, conclusies zijn tegenstrijdig. Enerzijds wordt gesproken over negatieve effecten op het landschap (windpark is lokaal dominant in het landschapsbeeld), terwijl in de slotconclusie wordt gesproken over *geen belangrijke negatieve effecten*. Bovendien worden de conclusies van Bosch & Van Rijn gegoten in een vorm van een stelling, terwijl hier juist sprake dient te zijn van een advies. De afweging ten aanzien van de vraag of nader onderzoek in een milieueffectrapport noodzakelijk is, is namelijk voorbehouden aan het bevoegd gezag. Het bevoegd gezag is dan ook gehouden om deze afweging te maken en daarmee ook een oordeel te geven over de vraag of de negatieve effecten “groot” of “klein” zijn. De conclusie dat deze negatieve effecten “niet belangrijk zijn” is immers nietszeggend.

Cliënten menen dan ook dat het bevoegd gezag niet kan volstaan met het overnemen van (overigens tegenstrijdige) conclusies uit het ruimtelijk ontwerp zonder hierbij geen afweging te maken en nader te onderbouwen waarom het plaatsen van de windturbines in een waardevol open gebied in het kader van goede ruimtelijke ordening toch mogelijk is. Dit klemt temeer nu voor de komst van het windpark geen draagvlak is te vinden, zoals ook later nader zal worden besproken. Voor de volledigheid verwijzen cliënten naar de Aanvulling PlanMER Windvisie Provincie Gelderland van 20 augustus 2014, waarin de plaatsing van windturbines in het waardevol open gebied Bijvanck als zeer negatief is beoordeeld (bladzijde 17). Deze beoordeling weerhoudt zich op geen enkele wijze tot het ruimtelijk ontwerp.

12.

Hier komt nog bij dat uit de toelichting op artikel 2.8.1.1 van de Omgevingsverordening blijkt dat de daarin gestelde voorwaarden beogen te bewerkstelligen dat de ingreep een kwalitatieve toevoeging dient te zijn op het landschap.

“De voorwaarden die gesteld worden (artikel 2.8.1.1, tweede en derde lid) beogen dat de ingreep een kwalitatieve toevoeging is aan het landschap.”

Uit de conclusies in het ruimtelijk ontwerp blijkt echter geenszins dat dit ook daadwerkelijk het geval is. Hierin wordt gesproken over *effecten*.

13.

Zoals al eerder is aangegeven zijn cliënten van oordeel dat het inpassingsplan, niet in overeenstemming is met hetgeen als goede ruimtelijke ordening kan worden gezien én niet in overeenstemming is met de Omgevingsvisie en de Omgevingsverordening. In deze stelling voelen cliënten zich onder andere gesterkt door de tegenstrijdige conclusies van Bosch & Van Rijn.

14.

De komst van het windpark is omstreden omdat dit ten koste gaat van een waardevol open gebied. Gelderland heeft in haar provincie een beperkt aantal gebieden die zijn aangemerkt als “Waardevol open gebied”. Dit betreffen gebieden die juist vanwege het open karakter van het landschap gekoesterd dienen te worden. Hierin past geen windpark in wat voor opstelling dan ook. Een windpark tast per definitie de openheid van waardevolle open gebieden aan, ongeacht het ruimtelijk ontwerp.

Openheid en ook het ontbreken van bebouwing is een kwetsbare kernkwaliteit en daarmee zullen zelfs kleine ingrepen de openheid al aantasten, zoals ook uit de Omgevingsvisie blijkt. Het is zeer de vraag of het inpassingsplan op basis van een goede ruimtelijke ordening op deze locatie kan worden gerealiseerd. Cliënten beantwoorden deze vraag in ieder geval ontkennend.

15.

Het bevoegd gezag heeft aan Feddes | Olthof Landschapsarchitecten de opdracht gegeven een second opinion op te stellen naar aanleiding van het ruimtelijk ontwerp. In het rapport komen de volgende conclusies aan de orde:

- Op basis van de waarneming van Feddes | Olthof blijkt dat het landschap rondom de geplande locatie kleinschalig van aard is en de openheid veelvoudig wordt doorbroken door hagen en bosschages. Het tekent de geleidelijke overgang naar het aangrenzende IJssellandschap en het meer zuidoostelijk gelegen Montferland. De karakteristieke openheid waarmee de windpark zich associeert ligt volgens Feddes | Olthof meer westelijk van de geplande locatie. In de conclusie van de second opinion wordt buiten de second opinion om, in een eigen visie van Feddes | Olthof, aangegeven dat zij een windpark in een kleinschalig en minder open landschap niet voor de hand vinden liggen.
- Een windpark is niet passend in een gebogen lijn die gekoppeld is aan de lokale lijn van de Didamse Wetering. Volgens Feddes | Olthof staat de waterloop geenszins in verhouding met de maat en schaal van de vier turbines. Om de waterloop als lijn in het landschap te benadrukken is het aantal turbines te beperkt. Bovendien zullen de turbines door de aanzienlijke tussenruimtes en de opgaande beplanting langs de Wetering volgens Feddes | Olthof niet of nauwelijks als een lijn langs het water kunnen worden beleefd. De koppeling met de Didamse Wetering is daarom niet gewenst.
- Feddes | Olthof wijst erop dat onderzoek naar storende visuele interferentie op grotere afstand ontbreekt, zoals bijvoorbeeld vanaf de IJsselbrug bij Arnhem even voorbij het knooppunt Velperbroek. Zeker wanneer voor windpark Bijvanck wordt uitgegaan van de maximale turbinevariant is een hoogteverschil tussen beide parken ongeveer 35 meter. Dit zou ertoe kunnen leiden dat de turbines in Het Broek dichterbij lijken te staan en gaan interfereren met het windpark Duiven.
- Feddes | Olthof wijst erop dat het noodzakelijk is om een nieuwe laag aan het landschap toe te voegen. De second opinion zegt hierover dat het hem in de details zit. Doordat de opstelling van de windturbines Bijvanck gekoppeld is aan de lokale lijn van de Didamse Wetering volgt de opstelling in hoofdzaak de regionale oost-west richting van het landschap. Door de knik is er volgens de second opinion geen sprake van een zuivere nieuwe laag op het landschap.
- De windturbines die aan de weerszijden van de Doesburgseweg/Ganzenpoelweg gesitueerd zijn, zullen volgens Feddes | Olthof ervaren worden als een grootschalige poort. In de second opinion wordt opgemerkt dat deze poort niet in beeld wordt gebracht door middel van een visualisatie. Daarnaast worden ook visualisaties vanaf de A12 en N336 in het kader van de beleving van het landschap gemist.

Het ruimtelijk ontwerp wordt door Feddes | Olthof beoordeeld als te globaal en niet volledig.

16.

De initiatiefnemer heeft bij brief van 23 november 2016 gereageerd naar aanleiding van, onder andere, de second opinion van Feddes | Olthof. Uit deze reactie blijkt dat de aanbevelingen van Feddes | Olthof niet worden opgevolgd omdat deze simpelweg stuiten op de onmogelijkheden van de locatie (de ligging ten opzichte van gasleidingen, de ligging ten opzichte van het Gelders Natuur Netwerk gebieden en foerageerroutes van vleermuizen). Hiermee staat voor cliënten vast dat in casu niet wordt gestreefd naar een landschappelijke inpassing, maar dat het plan, en daarmee ook de goede ruimtelijke ordening, ondergeschikt worden gemaakt aan de mogelijkheden die de locatie biedt. Op dit punt voelen cliënten zich gesterkt in hun stelling dat de locatie Bijvanck ongeschikt is voor het realiseren van plannen, zoals bij het inpassingsplan is voorzien.

17.

Cliënten hebben eveneens gepoogd om een second-opinion te laten opstellen ten aanzien van het ruimtelijk ontwerp. Hiervoor hebben cliënten diverse adviesbureaus benaderd. Geen enkele van deze adviesbureaus was bereid om een dergelijke opdracht aan te nemen aangezien deze (en alle overige adviesbureaus met enige status) meestal opdrachten van de provincies en het Rijk aannemen, hetgeen zou kunnen leiden tot belangenverstrengeling. Het effect hiervan is echter wel dat de omwonenden hierdoor worden beperkt als het gaat om rechtsbescherming en de mogelijkheid om met deskundige rapporten te kunnen ontkrachten middels een oordeel van een andere deskundige. Dit is namelijk de manier waarop belanghebbenden, volgens de vaste jurisprudentie, het oordeel van de deskundige, overgenomen door het bevoegd gezag, met succes kunnen ontkrachten. Om deze reden zijn cliënten van oordeel dat de door cliënten aangevoerde argumenten, met betrekking tot het ruimtelijk ontwerp, niet ter zijde kunnen worden geschoven met de stelling dat deze niet zijn onderbouwd met een oordeel van een deskundige.

18.

In de nota van zienswijzen (bladzijde 20) is het bevoegd gezag ingegaan op de stellingen betreffende het negatieve effect van de windturbines op het landschap. De centrale stelling, die hier wordt ingenomen betreft het volgende:

“De kwalitatieve toevoeging aan het landschap betekent niet dat het ruimtelijk ontwerp ervoor dient te zorgen dat de windturbines onopvallend of onzichtbaar zijn in het landschap. (...) De kwalitatieve toevoeging aan het landschap houdt met andere woorden uitsluitend in dat er gezocht moet worden naar een passende relatie tussen de windturbines en het landschap.”

19.

In de toelichting dat volgt lijkt het bevoegd gezag aan te sluiten bij een aantal conclusies van Feddes | Olthof, terwijl een aantal conclusies volledig ter zijde worden geschoven. Zo wordt gesteld dat het windpark niet geprojecteerd is in het midden van het waardevolle open landschap, maar aan de rand daarvan.

De locatie bevindt zich aldus volgens het bevoegd gezag in een “overgangsgebied” van het grootschalige open landschap van Het Broek naar het kleinschaligere IJssellandschap dat gekenmerkt wordt door meer variatie en hoogteverschillen. Hierbij worden de uitgangspunten van het ruimtelijke ontwerp losgelaten. Het bevoegd gezag gaat hier echter volledig voorbij aan de conclusie van Feddes | Olthof dat de karakteristieke openheid, waarmee de windpark zich associeert, meer westelijk van de geplande locatie ligt. In de conclusie van de second opinion wordt immers, buiten de second opinion om, in een eigen visie van Feddes | Olthof, aangegeven dat zij een windpark in een kleinschalig en minder open landschap niet voor de hand vinden liggen.

20.

Uit het voorgaande blijkt dat het bevoegd gezag bereid is eigen beleidsuitgangspunten ter zijde te schuiven teneinde het windpark mogelijk te maken. Het staat immers vast dat het plangebied is aangemerkt als “een waardevol open gebied”. Voor de randen van dit gebied – wat er ook van zij - gelden geen afwijkende regels c.q. eisen. Het voorgaande houdt dan ook in dat uitsluitend die ingrepen acceptabel zijn die een kwalitatieve toevoeging zijn aan het landschap. Het bevoegd gezag is er tot op heden niet in geslaagd aan te geven dat het windpark daadwerkelijk een kwalitatieve toevoeging zal zijn op het landschap. In plaats hiervan heeft het bevoegd gezag een andere invulling van het begrip “kwalitatieve toevoeging aan het landschap” gegeven. Deze invulling houdt in dat uitsluitend naar een passende relatie gezocht hoeft worden tussen het landschap en de windturbines, hetgeen geen steun vindt in de Omgevingsvisie, dan wel de Omgevingsverordening.

Welstandsaspecten

21.

De welstandscommissie van de gemeente Zevenaar (verder de commissie) heeft in haar advies van 6 juli 2016 geoordeeld dat met de nieuwe generatie windturbines, zoals ook voorzien in Bijvanck, sprake is van het letterlijk en figuurlijk overstijgen van het landschap. Dit effect wordt aanzienlijk versterkt door de lijnopstelling met forse tussenafstanden. Hiermee wordt volgens de commissie een grote fysieke en visuele ruimte in beslag genomen. Als gevolg van de kleine schaal van de Didamse Wetering en het beperkt aantal windturbines, is de beoogde afstemming daarvan niet of nauwelijks beleefbaar. Daarnaast heeft de commissie geconcludeerd dat de lijnopstelling wordt verzwakt, zowel door de knik als door de doorbreking/doorkruising van een verbindingsweg. Als gevolg daarvan kunnen de windturbines (twee aan weerszijden van de Ganzenpoelweg) worden ervaren als een grootschalige poort. De commissie is tot de conclusie gekomen dat het voorliggend voorstel geen mogelijkheden biedt voor een inpassing in het landschap, zoals beoogd in het inpassingsplan.

22.

De commissie heeft voorts aanbevelingen gedaan ten aanzien van de kleur, waarin de windturbines dienen te worden uitgevoerd, alsmede heeft de commissie geconcludeerd dat De Nota Ruimtelijke Kwaliteit geen mogelijkheden biedt voor het plaatsen van reclame op de mast, de rotor en het rotorblad.

23.

Naar aanleiding van het advies heeft de initiatiefnemer gereageerd bij brief van 12 juli 2016. In zijn reactie heeft de initiatiefnemer aangegeven geen enkele adviezen van de commissie te zullen opvolgen.

Eenzijds stelt de initiatiefnemer dat een andere opstelling, zoals voorgesteld door de commissie, technisch onuitvoerbaar is en anderzijds stelt de initiatiefnemer dat zijn belangen dienen te prevaleren boven de belangen van de redelijke eisen van welstand (zoals bijvoorbeeld met betrekking tot de reclame-uitingen).

24.

Cliënten vinden voorgaande opstelling van de initiatiefnemer, alsmede het feit dat het bevoegd gezag in de besluitvorming geen rekening heeft gehouden met het advies van de welstandscommissie, onacceptabel. In de voorliggende besluitvorming dient op zijn minst een afweging te worden gemaakt met betrekking tot de belangen van de redelijke eisen van welstand en de belangen van de initiatiefnemer, hetgeen niet is gebeurd. Het voorbij gaan aan een advies van de commissie is mogelijk, maar dit dient wel uitgebreid te worden gemotiveerd. Cliënten vinden het feit dat het bevoegd gezag deze motivering heeft overgelaten aan de initiatiefnemer onacceptabel. Om deze reden is de voorliggende besluitvorming niet met de daarvoor vereiste zorgvuldigheid tot stand gekomen.

Wederom wordt hier de landschappelijke inpassing, voor wat betreft het aspect welstand, ondergeschikt gemaakt aan de onmogelijkheden van de locatie en de wensen van de initiatiefnemer. De beantwoording in de nota van zienswijzen heeft de zojuist genoemde bezwaren in het geheel niet weggenomen.

Ontbrekende draagvlak en participatie

25.

Cliënten vinden het van groot belang dat voor de ontwerp-besluitvorming draagvlak ontbreekt vanuit de bevolking maar ook vanuit de gemeente Zevenaar en Montferland. De burgemeester van de gemeente Zevenaar heeft de Gedeputeerde Staten reeds eerder (bij brief van 25 juni 2014 en 10 november 2016) laten weten van mening te zijn dat plaatsing van windturbines in Bijvanck niet opportuun zijn, gezien de negatieve lokale effecten, zoals horizonvervuiling en geluidshinder. Deze negatieve effecten kunnen niet opwegen tegen de bijdrage die het windpark kan leveren in het totale energie-aanbod. Bovendien is er sprake van betere locaties c.q. alternatieven voor windmolens dan op het grondgebied van de gemeente Zevenaar. Deze alternatieven kunnen een grotere bijdrage leveren aan de CO₂-reductie met minder negatieve lokale effecten. Bovendien stuiten deze alternatieven op minder bezwaren vanuit de omgeving.

26.

Cliënten menen dan ook dat een draagvlak een zeer belangrijk aspect is in het kader van een belangenafweging. Aan dit aspect heeft het bevoegd gezag in het geheel geen aandacht besteed bij de totstandkoming van de besluitvorming. Hier komt nog bij dat in casu niet is voorzien in een vereist participatieplan of in een schadevergoedingsregeling, hetgeen ertoe leidt dat omwonenden, waaronder cliënten, onevenredig zwaar worden getroffen door de voorliggende besluitvorming.

Dit terwijl in de *Samenwerkingsovereenkomst Windpark Bijvanck te Zevenaar* tot uitgangspunt is genomen dat de initiatiefnemer aan omwonenden financiële participatie, dan wel tegen een gereduceerd tarief tot het afnemen van stroom, zou aanbieden. Van een dergelijke participatie is echter niets terechtgekomen terwijl in dezelfde overeenkomst eveneens tot uitgangspunt is genomen dat het bevoegd gezag waarde hecht aan burgerparticipatie en daarom de initiatiefnemer is verzocht in de voorbereidingen hiermee rekening te houden.

27.

Het beleid, zoals dit geformuleerd is in de Omgevingsvisie, gaat uit van een actieve burgerparticipatie. In de geconsolideerde versie van de Omgevingsvisie van Gelderland van juli 2015 is het actualisatieplan Windvisie, zoals vastgesteld op 12 november 2014 en op 15 februari 2015, verwerkt. Op bladzijde 60 van de Omgevingsvisie staat het volgende:

“Voor alle locaties van windturbines stelt provincie de mogelijkheid tot participatie als randvoorwaarde.”

Verderop staat het volgende:

“Wij zullen initiatiefnemers en gemeenten op projectniveau actief ondersteunen bij de totstandkoming van een participatieplan en de communicatie in brede zin over het project.”

Op bladzijde 61 van Omgevingsvisie staat vervolgens:

“Bij de beoordeling van windenergieplannen door de provincie, worden ook de inspanningen in relatie tot participatie beoordeeld.”

28.

Cliënten zijn van oordeel dat de besluitvorming niet voldoet aan deze beleidsuitgangspunten aangezien hier op geen enkele wijze uit de beoordeling de inspanningen, in relatie tot participatie, blijkt. Vooral nog zijn cliënten van oordeel dat deze inspanningen als onvoldoende dienen te worden beoordeeld, hetgeen in de weg staat aan het inpassingsplan.

29.

In de nota van zienswijzen wordt gesteld dat het ontbreken van een draagvlak niet in de weg staat aan de juridische houdbaarheid van het inpassingsplan. Daarnaast wordt verwezen naar de “inspanningen” die door de initiatiefnemer zouden zijn verricht in het kader van de participatie. Cliënten zijn nimmer door de initiatiefnemer uitgenodigd om financieel en/of met zeggenschap aan het project deel te nemen hetgeen als participatie dient te worden gezien. Een vergoeding van € 650,-- per jaar is in ieder geval niet aan te merken als participatie, hetgeen maakt dat aan een belangrijke randvoorwaarde in casu niet is voldaan.

Aanvaardbaar woon- en leefklimaat

30.

Cliënten zijn van oordeel dat, in het kader van een goede ruimtelijke ordening, afgewogen dient te worden of sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat. Dit geldt ook in die gevallen, waarin voldaan wordt aan de wettelijke normen (bijvoorbeeld die uit het Activiteitenbesluit). Cliënten maken zich dan ook ernstige zorgen over de nadelige effecten van de windmolens op hun directe woon- en leefomgeving.

31.

In het geval van cliënten is er sprake van een afstand van circa 500 meter tussen de woning en een windturbine. Dit is voor wat betreft de aspecten: geluid, slagschaduw en externe veiligheid een belangrijk gegeven. Sinds 1986 geeft de VNG de publicatie "Bedrijven en milieuzonering" uit. De meest actuele uitgave dateert van 2009. Hierin staat als richtlijn dat voor een windturbine met een rotordiameter van 50 meter en met een capaciteit van 0,75 MW een minimale afstand tot de woonbebouwing van 300 meter dient te hebben. Meer actuele afstandseisen zijn niet voorhanden. Met een rotordiameter van tussen 100 en 122 meter, zoals voorzien in de besluitvorming, zou bij extrapolatie de afstand tot de woonbebouwing van 600 tot 762 meter moeten bedragen. Bij extrapolatie naar vermogen, zou de afstand zelfs 1.320 meter moeten bedragen. Het moge duidelijk zijn dat aan deze afstandseisen niet wordt voldaan, hetgeen maakt dat de besluitvorming in strijd is met de goede ruimtelijke ordening.

Laagfrequent geluid

32.

Zoals ook blijkt uit het akoestisch rapport ter onderbouwing van het inpassingsplan is er thans geen sprake van een wettelijke norm voor laagfrequent geluid. Op bladzijde 8 wordt onder andere verwezen naar een Kamerbrief van de Staatssecretaris en een literatuuronderzoek van LBP Sight. Zoals ook in de stukken wordt overwogen, gaan de ontwikkelingen bij windturbines snel. De omvang en het vermogen neemt snel toe. Uit een vergelijking tussen de aangevraagde windturbines, en de in de literatuurstudie onderzochte turbines, blijkt dat de aangevraagde windturbines reeds nu groter in omvang zijn dan de betrokken windturbines in de literatuurstudie.

Op grond hiervan is de conclusie dat deze literatuurstudie niet meer representatief is voor een onderbouwing van de stelling dat de hinder door laagfrequent geluid wordt voorkomen. Voor zover bovendien wetenschappelijke twijfel bestaat over de invloed van laagfrequent geluid op de gezondheid van de mens, zou, gelet op het voorzorgsbeginsel, dienen te worden afgezien van de bouw van windturbines waarvan niet bekend is in welke mate zij laagfrequent geluid produceren.

Conclusie

Naar aanleiding van het voorgaande verzoek ik u het beroep gegrond te verklaren en de bestreden besluiten te vernietigen.

Tot slot wordt verzocht om vergoeding van de kosten die cliënten hebben moeten maken in verband met rechtsbijstand zoals bedoeld in artikel 7:15 van de Algemene wet bestuursrecht.

Hoogachtend,

A. Kwint-Ocelíková

Bijlage 1.

kennisgeving Windpark Bijvanck

Vaststelling provinciaal inpassingsplan en verlening vergunningen Windpark Bijvanck

Gedeputeerde Staten van Gelderland maken bekend dat Provinciale Staten op 24 mei 2017 het provinciaal inpassingsplan Windpark Bijvanck gewijzigd hebben vastgesteld. Daarnaast hebben Gedeputeerde Staten de omgevingsvergunning op grond van de Wabo verleend en het waterschap Rijn en IJssel de watervergunning op grond van de keur verleend.

De vastgestelde stukken liggen ter inzage van 23 juni 2017 tot en met 4 augustus 2017. Belanghebbenden kunnen beroep instellen.

Het inpassingsplan Windpark Bijvanck en de genoemde vergunningen voorzien in de planologisch juridische basis voor het bouwen en in werking hebben van vier windturbines ten zuiden van Angerlo (gemeente Zevenaar).

Achtergrond

Vanaf 2013 is op verzoek van initiatiefnemer, Raedthuys Groep B.V., gewerkt om de realisatie van de vier windturbines op de locatie Bijvanck mogelijk te maken. Het verzoek van initiatiefnemer is gedaan op grond van bepalingen in de Elektriciteitswet 1998. Op grond van deze wet is de provincie onder voorwaarden verplicht om mee te werken aan dit verzoek. Op basis van het inpassingsplan (inclusief de bijlagen) en de ingekomen zienswijzen is door Provinciale Staten geconcludeerd dat het plan aanvaardbaar is en voldoet aan de eis van een goede ruimtelijke ordening.

Gecoördineerde procedure project Windpark Bijvanck

Op 29 juni 2016 hebben Provinciale Staten besloten de provinciale coördinatieregeling als bedoeld in artikel 3.33, eerste lid, onder b Wet ruimtelijke ordening toe te passen. Door het toepassen van genoemde coördinatieregeling worden de afzonderlijke procedures gelijktijdig doorlopen. De bekendmaking, de gelegenheid tot het naar voren brengen van zienswijzen en het indienen van beroep voor de verschillende besluiten vinden hierdoor zoveel mogelijk gelijktijdig plaats.

Bevoegd gezag

Provinciale Staten van Gelderland zijn bevoegd gezag voor het vaststellen van het inpassingsplan. Een en ander op basis van de Elektriciteitswet 1998 en de Wet ruimtelijke ordening. Gedeputeerde Staten van Gelderland zijn het bevoegde gezag met betrekking tot de omgevingsvergunning en het Waterschap Rijn en IJssel voor de watervergunning op grond van de Keur.

Door het toepassen van de coördinatieregeling treden Gedeputeerde Staten van Gelderland op als coördinerend bevoegd gezag.

Terinzagelegging

De vastgestelde stukken liggen ter inzage van 23 juni 2017 tot en met 4 augustus 2017.

Het betreft:

- het provinciaal inpassingsplan Windpark Bijvanck;
- een vergunning op grond van de Wabo voor de volgende activiteiten: bouwen, milieu, uitweg, kappen en reclame;
- een vergunning op grond van de Keur van het waterschap Rijn en IJssel 2009 (voor het plaatsen van vier windturbines, het maken van een toegangsweg, het verlengen van vier duikers en leggen van een nieuwe duiker).

Hoe komt u aan meer informatie?

Alle stukken kunnen op de volgende locaties tijdens werkdagen en de daar gebruikelijke openingstijden worden ingezien:

- Provincie Gelderland:

Tot 3 juli 2017: gebouw Marktstate, Eusebiusplein 1a in Arnhem;

Vanaf 3 juli 2017: Huis der Provincie, Markt 11 in Arnhem;

- Waterschap Rijn en IJssel, Liemersweg 2 in Doetinchem;
- Gemeente Zevenaar, Kerkstraat 27 in Zevenaar;
- Gemeente Montferland, Bergvredestraat 10 in Didam;
- Gemeente Doetinchem, Raadhuisstraat 2 in Doetinchem;
- Gemeente Doesburg, Philippus Gastelaarsstraat 2 in Doesburg;
- Gemeente Bronckhorst, Elderinkweg 2 in Hengelo (Gld).

Het digitale inpassingsplan (inclusief de bijbehorende stukken) kan worden geraadpleegd via de landelijke website: <http://www.ruimtelijkeplannen.nl/web-roo/?planid=NL.IMRO.9925.WindparkBijvanck-VST1>

De omgevingsvergunning en de watervergunning (inclusief alle bijbehorende stukken) vindt u op de website van de Provincie Gelderland op de pagina: <https://www.gelderland.nl/windparkbijvanck>

Op deze site van de provincie Gelderland vindt u ook een link naar ruimtelijke plannen en de Zienswijzennota. Hoofdstuk 4 van de Zienswijzennota bevat een overzicht van de wijzigingen ten opzichte van het ontwerp-inpassingsplan en de ontwerp-omgevingsvergunning.

Instellen beroep

Belanghebbenden kunnen van 24 juni 2017 tot en met 4 augustus 2017 bij de Afdeling bestuursrecht-spraak van de Raad van State beroep instellen tegen het provinciaal inpassingsplan en de vergunningen.

Belanghebbenden kunnen beroep instellen als zij een zienswijze hebben ingediend op de ontwerp-be-sluiten. Heeft een belanghebbende geen zienswijze ingediend, dan kan deze alleen beroep instellen als

de belanghebbende redelijkerwijs niet verweten kan worden dat hij geen zienswijze heeft ingediend. Dat kan bijvoorbeeld het geval zijn als er bij de definitieve besluiten wijzigingen zijn aangebracht ten opzichte van de ontwerp-besluiten (zie hoofdstuk 4 van de Zienswijzennota).

Het beroep kan worden ingesteld bij:

Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State

Postbus 20019

2500 EA Den Haag

Het beroepschrift moet worden ondertekend en dient ten minste te bevatten:

- a) naam en adres;
- b) de dagtekening;
- c) een omschrijving van het besluit waartegen het beroep is gericht;
- d) de redenen waarom de belanghebbende zich niet met het besluit kan verenigen.

Burgers kunnen ook digitaal beroep instellen via <https://digitaaloket.raadvanstate.nl>

Hiervoor is een DigiD vereist.

Crisis- en herstelwet

Op het inpassingsplan en de besluiten is de Crisis- en herstelwet van toepassing.

Dit betekent dat:

- de beroepsgronden in het beroepschrift moeten worden opgenomen;
- beroepsgronden na afloop van de beroepstermijn niet meer kunnen worden aangevuld;
- de Raad van State in beginsel binnen zes maanden na afloop van de beroepstermijn op de ingediende beroepen dient te beslissen.

Voorlopige voorziening

Degene die beroep heeft ingesteld kan tevens de voorzieningenrechter verzoeken om een voorlopige voorziening te treffen, indien onverwijlde spoed, gelet op de betrokken belangen, dat vereist.

Het verzoek om voorlopige voorziening kan worden gericht aan:

Raad van State

T.a.v. de Voorzitter van de Afdeling bestuursrechtspraak

Postbus 20019

2500 EA Den Haag

Bij het verzoek moet een afschrift van het beroepschrift worden overgelegd.

Griffierecht

Voor de behandeling van het beroepschrift en een eventueel verzoek om een voorlopige voorziening bent u griffierecht verschuldigd. Kijk voor actuele informatie over het instellen van beroep en het indienen van een verzoek om voorlopige voorziening op de website van de Raad van State: www.raadvanstate.nl

Hebt u vragen over het project en/of de procedure, dan kunt u terecht bij de provincie Gelderland, mevrouw I Bijker-de Ligny (T 026-3598692 / i.bijker@gelderland.nl)

Gedeputeerde Staten van Gelderland

Bijlage 2.

Gedeputeerde Staten van Gelderland
t.a.v. de heer A.N. Janse
Postbus 9090
6800 GX ARNHEM

Per aangetekende post
Tevens per mail: post@gelderland.nl

Datum
23 januari 2017
Onze referentie
AK/tr\16817233 - Maatschap Stokman/Gemeente
Zevenaar
Uw referentie
Zienswijze besluiten Windpark Bijvanck
Zaaknummer: 2012-010729

advocaat
mevrouw mr. A. Kwint-Ocelíková
E-mail
a.kwint@dehaanlaw.nl
secretaresse
mevrouw T. Roede-Schuitema
Direct nummer: +31(0)50 5757427

ZIENSWIJZE

Geachte heer Janse,

Namens cliënten, Maatschap W. en R. Stokman en Y.A.M. Stokman-Berndsens, de heer W. Stokman, de heer R. Stokman en mevrouw Y.A.M. Stokman-Berndsens, wonende en gevestigd te (6986 CJ) Angerlo aan de Kleine Veldstraat 7, bericht ik u als volgt.

Blijkens publicatie in de Staatscourant liggen met ingang van 16 december 2016 gedurende zes weken voor een ieder ter inzage: het ontwerp-inpassingsplan "Windpark Bijvanck" (verder: "het ontwerp-inpassingsplan"), de ontwerp-omgevingsvergunning, alsmede de ontwerp-watervergunning.

Cliënten kunnen zich met (onderdelen van) de thans voorliggende ontwerpbesluiten niet verenigen om welke reden bij deze een zienswijze wordt ingediend.

Inleiding

1.

Cliënten wonen in de directe nabijheid van het plangebied op een afstand van circa 500 meter van één van de aangevraagde windturbines. Daarnaast zijn cliënten eigenaar van de percelen rondom het plangebied. De kortste afstand tussen de percelen van cliënten en het plangebied bedraagt circa 40 meter.

2.

Ter plaatse wordt door cliënten een melkveehouderij geëxploiteerd. De omliggende percelen worden gebruikt voor het grazen van melkvee. Cliënten proberen het melkvee zoveel mogelijk buiten te laten grazen met als gevolg dat het melkvee gedurende het grootste gedeelte van het jaar in de directe nabijheid van één van de voorziene windturbines zal grazen.

3.

Cliënten zijn van oordeel dat de plaatsing van een viertal windturbines in de directe nabijheid van de woning en het bedrijf zal leiden tot een onevenredige aantasting van hun woon- en leefomgeving. Cliënten maken zich dan ook ernstige zorgen over de onevenredig nadelige hinder van de windturbines dat met de voorliggende ontwerpbesluiten mogelijk wordt gemaakt, in de vorm van lichthinder/lichschittering, geluidhinder, trillinghinder en hinder als gevolg van laagfrequent geluid. Daarnaast maken cliënten zich zorgen over hun eigen veiligheid en de veiligheid van het melkvee. De windturbines leiden daarnaast tot een onevenredig nadelige daling van de waarde van het onroerend goed van cliënten en aantasting van het karakteristieke open landschap.

4.

De bezwaren van cliënten ten aanzien van de voorliggende ontwerp-besluitvorming zullen in het hiernavolgende nader worden toegelicht.

Toepassen bevoegdheid artikel 9e Elektriciteitswet 1998

5.

Ingevolge artikel 9e, eerste lid, van de Elektriciteitswet 1998 zijn de Provinciale Staten bevoegd voor de aanleg of uitbreiding van een productie-installatie voor opwekking van duurzame elektriciteit met behulp van windenergie met een capaciteit van tenminste 5 maar niet meer dan 100 megawatt (MW), met inbegrip van de aansluiting van die installatie op een net, gronden aan te wijzen en daarvoor een inpassingsplan als bedoeld in artikel 3.26, eerste lid, van de Wet ruimtelijke ordening vast te stellen.

6.

De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft in de uitspraak van 19 december 2012 (ELCI:NL:RVS:2012:BY6671) dienaangaande als volgt overwogen:

“3.5 Uit de geschiedenis van de totstandkoming van de Crisis- en herstelwet (Kamerstukken II 2009/2010, 32 127, nr. 3, blz. 62) volgt voorts dat de in artikel 9e, tweede lid, van de Elektriciteitswet 1998 opgenomen verplichting betrekking heeft op de toepassing van de bevoegdheid als zodanig, en niet op de locatie, vorm of anderszins inhoudelijke afwegingen, zodat provinciale staten nog steeds een uit een oogpunt van een goede ruimtelijke ordening acceptabele beslissing zullen moeten nemen.”

In casu was sprake van een initiatief op locatie die in de Omgevingsvisie opgenomen kaart “Windenergie” was aangeduid als “overig gebied”. Ter plaatse waren initiatieven voor windenergie die, wat betreft ontwikkeling, rekening hielden met gebiedskenmerken mogelijk. Uit de bij de Omgevingsverordening behorende Catalogus Gebiedskenmerken volgde dat de beoogde locatie viel binnen het laagveenontginningsgebied.

Voorts volgde uit voornoemde Catalogus dat, als ontwikkelingen plaatsvonden in de laagveenontginningen, deze moesten bijdragen aan het behoud en versterking van het lint als karakteristieke bebouwingsstructuur en dat de ter plaatse karakteristieke maat en schaal van de ruimte in stand moest worden gehouden met onderscheid tussen gebieden met grote open ruimtes en gebieden met een langgerekte kavelstructuur met beplanting. Het slotenpatroon als accentuering van de ruimtelijke structuur moest gerespecteerd en versterkt worden.

7.

De Omgevingsvisie Gelderland (verder: "omgevingsvisie") maakt weliswaar initiatieven op locatie Bijvanck mogelijk, maar voor wat betreft deze initiatieven dient sprake te zijn van een kwalitatieve toevoeging aan het landschap. Hierin is het voorliggend ontwerp-inpassingsplan vergelijkbaar met de casus uit 2012. In de Omgevingsvisie is gesteld dat met een zorgvuldig ruimtelijk ontwerp windturbines de beleefbaarheid van een grootschalig open gebied kunnen vergroten (zie paragraaf 4.2.4.1.2 van de Omgevingsvisie Gelderland en de doorvertaling hiervan in artikel 2.7.1.1 van de Omgevingsverordening Gelderland). In het ruimtelijk ontwerp, waarop in het hiernavolgende nader zal worden ingegaan, wordt echter niet geconcludeerd dat sprake is van het vergroten van de beleefbaarheid. Sterker nog, in het ruimtelijk ontwerp wordt geconcludeerd dat sprake is van nadelige effecten op het landschap. Cliënten zijn dan ook van oordeel dat de Provinciale Staten in casu geen gebruik kunnen maken van de bevoegdheid van artikel 9e Elektriciteitswet 1998 aangezien geen sprake is van een uit het oogpunt van goede ruimtelijke ordening acceptabele beslissing. Deze stelling zal in het hiernavolgende nader worden toegelicht.

Structuurvisie Windenergie Gelderland

8.

Op 9 juli 2014 hebben Provinciale Staten van Gelderland de omgevingsvisie vastgesteld en op 24 september 2014 de Omgevingsverordening Gelderland (verder: "verordening"). Op 14 mei 2014 heeft het ontwerp-Structuurvisie Windenergie Gelderland (verder: "Windvisie"), en het bijbehorende plan-MER, gepubliceerd in de Staatscourant van 13 mei 2014 met nummer 13601, zes weken ter inzage gelegen. Op 27 juni 2014 zijn namens cliënten pro forma zienswijzen ingediend tegen de Windvisie. Op 4 juli 2014 hebben cliënten hun zienswijzen nader gemotiveerd. Ik verzoek u deze zienswijzen (**opgenomen als bijlage 1**) hierbij als integraal herhaald en ingelast te beschouwen.

9.

Op 12 november 2014 hebben Provinciale Staten van Gelderland de Windvisie Gelderland vastgesteld (besluit nr. PS2014-678). De Windvisie betreft een 1^e actualisatie van de Omgevingsvisie en -verordening Gelderland. In de vergadering van 25 februari 2015 hebben Provinciale Staten besloten dat onderdeel 1a uit het besluit van 12 november 2014 is komen te vervallen (besluit nr. PS2015-79). Dit gelet op artikel 2.2 Wet ruimtelijke ordening, artikelen 4.9 t/m 4.12 van de Wet milieubeheer en artikel 9e van de Elektriciteitswet 1998.

10.

In hoofdstuk 2.2. van de 1^e actualisatie van de Windvisie "Locaties Windenergie" worden de locaties waar de provincie een ruimtelijke reservering maakt voor windenergie aangewezen. Voor deze locaties is, met uitzondering van de locatie in de gemeente Zevenaar (Bijvanck), draagvlak bij de betrokken gemeenteraden.

De Bijvanck is op grond van de volgende overweging opgenomen in de Windvisie:

“Op basis van de Elektriciteitswet 1998 is de provincie verplicht om medewerking te verlenen aan een initiatief voor een windpark tussen de 5 en 100 Megawatt, indien de betrokken gemeente geen medewerking wenst te verlenen aan het wijzigen van het planologisch regime. Een dergelijke verplichting bestaat niet op het moment dat de provincie voldoet aan de minimumrealisatienorm danwel sprake is van strijd met de eisen van een goede ruimtelijke ordening.

Het voor windpark Bijvanck ingediende verzoek voldoet aan de in de Elektriciteitswet 1998 gestelde eisen. Voor deze locatie bestaat er geen draagvlak bij de gemeente Zevenaar.”

11.

Cliënten zijn van oordeel dat de locatie Bijvanck niet had mogen worden opgenomen in de Windvisie enkel op basis van de Elektriciteitswet 1998. Artikel 9e geldt voor gebieden die door provincie zijn aangewezen en waarvoor de gemeente een aanvraag of wijziging van het bestemmingsplan heeft afgewezen. Deze gebieden dienen eerst door de provincie te worden aangewezen alvorens een beroep op artikel 9e kan worden gedaan. Het voldoen aan de Elektriciteitswet is immers geen ruimtelijk relevant criterium op grond waarvan deze locatie in de Windvisie kan worden aangewezen.

12.

In de toelichting en het plan-MER van de Windvisie wordt de groep van locaties van windprojecten in “onderzoek” oneigenlijk meegenomen als “vergund”, waardoor in het plan-MER ten onrechte wordt uitgegaan van 60 megawatt opgesteld vermogen aan benodigde ruimte voor MER-alternatieven. Deze benadering is niet juist, aangezien de locaties van windprojecten in onderzoek niet zijn vergund en er geen enkele zekerheid bestaat over het verkrijgen van onherroepelijke vergunningen voor deze locaties. Voor de benodigde ruimte in het kader van de MER-alternatieven moest worden uitgegaan van 160,4 megawatt aan opgesteld vermogen. Hieraan is niet voldaan. Daarnaast voldoet het plan-MER niet aan de wettelijke verplichting van artikel 7.7 van de Wet milieubeheer doordat verzuimd is invulling te geven aan de verplichting tot het onderzoeken van alternatieven.

13.

Het Voorkeursalternatief uit de toelichting en het plan-MER voorziet in een ruimte van maximaal 81,6 megawatt opgesteld vermogen. Gelet op de benodigde ruimte van 160,4 megawatt betekent dit derhalve een tekort van 78,8 megawatt. De Windvisie voldoet hiermee niet aan de afspraken met het Rijk voor de realisatie van 230,5 megawatt aan windenergie voor 2020.

14.

Volgens de Windvisie is een passende beoordeling in het kader van de Natuurbeschermingswet niet noodzakelijk. Een passende beoordeling ontbreekt daarom in het plan-MER. Gelet op de uitspraak van de Raad van State van 11 juni 2014 (ECLI:NL:RVS:2014:225) is een passende beoordeling noodzakelijk voor de haalbaarheidstoets van de genoemde locaties, die gezamenlijk zullen bijdragen aan een opgesteld vermogen van 160,4 megawatt. Nu deze ontbreekt, ontbreekt ook de zekerheid dat het benodigde opgestelde vermogen van 230,5 megawatt, waarop deze Windvisie ziet, kan worden ingevuld en voldoet de provincie hierdoor niet aan haar vanuit het Rijk opgelegde taak.

15.

De Gelderse Ladder voor duurzaam ruimtegebruik geldt ook voor landelijke functies. Windturbines en windparken worden hoofdzakelijk in het landelijke gebied geplaatst. In de Windvisie en het plan-MER ontbreekt een toetsing aan de Gelderse Ladder voor duurzaam ruimtegebruik. Deze toetsing had moeten worden opgenomen in de Windvisie en het plan-MER.

16.

De Windvisie en het plan-MER gaan uit van een referentieturbine met een as-hoogte van 100 meter, een rotordiameter van 100 meter en een vermogen van 2,4 megawatt. Hiermee is in het kader van de m.e.r.-procedure het Voorkeursalternatief bepaald. De Windvisie stelt geen beperkingen aan de omvang van windturbines, waardoor plaatsing van grotere windturbines mogelijk blijft. De m.e.r.-procedure heeft hierin niet voorzien. De Windvisie had grenzen moeten stellen aan de omvang van windturbines. Deze dienen gesteld te worden op maximaal de omvang van de referentieturbine uit het plan-MER.

17.

Volgens cliënten hadden Provinciale Staten op grond van het bovenstaande en hetgeen verder bij de behandeling van de Windvisie in de Provinciale Staten aan de orde is gekomen, niet tot vaststelling van de Windvisie kunnen komen en dient de Windvisie onverbindend te worden verklaard.

Gelderse Ladder voor duurzaam ruimtegebruik

18.

In het inpassingsplan ontbreekt een toetsing aan de Gelderse Ladder voor duurzaam ruimtegebruik. Deze toetsing is belangrijk omdat spaarzaam met ruimte moet worden omgegaan. Zeker nu het gaat om het plaatsen van een windpark in een waardevol open gebied. Verder heeft de provincie in het kader van een goede ruimtelijke ordening, geen beleid gemaakt ten aanzien van de windturbines. Het huidige beleid, vertaald in de Windvisie, is enkel tot stand gekomen om invulling te geven aan de afspraken met het Rijk voor de realisatie van 230,5 megawatt aan windenergie voor 2020.

Negatief effect op het landschap

19.

De windturbines zijn voorzien in een waardevol open gebied (artikel 2.7.4.1 Verordening). Bestemmingen die de openheid van de waardevolle gebieden aantasten zijn op grond van dit artikel niet toegestaan. Het realiseren van meer dan drie windturbines is slechts dan toegestaan, wanneer sprake is van een ruimtelijk ontwerp die bovendien aan de vereisten van artikel 2.8.1.1 van de Verordening voldoet. Volgens de toelichting op dit artikel dient sprake te zijn van een ingreep die een kwalitatieve toevoeging is aan het landschap.

20.

Ter onderbouwing van de landschappelijke inpassing c.q. het ruimtelijk ontwerp wordt in het ontwerp-inpassingsplan verwezen naar de: *Landschap (incl. visualisaties)* van Bosch & Van Rijn (september 2016).

In deze bijlage wordt op bladzijde 31 als volgt geconcludeerd:

“Gelet op het voorgaande is er zowel bij de maximale als bij de minimale afmetingen van het windpark sprake van een zorgvuldig ruimtelijk ontwerp. Er treden geen belangrijke negatieve effecten op het landschap; nader onderzoek in een milieueffectrapport is niet noodzakelijk.”

Op bladzijde 20-21 wordt in het hoofdstuk, ten aanzien van de beleving van de windturbines in het landschap (artikel 2.8.1.1, tweede lid sub e Verordening), als volgt geconcludeerd:

“Het beoogde windpark is lokaal dominant in het landschapsbeeld en zal het karakter van het landschap ook beïnvloeden. Op grotere afstand is het duidelijk waarneembaar en is de zichtbaarheid van de windturbines afhankelijk van de aanwezigheid van beplanting. In open landschappen zijn windturbines over grote afstand waarneembaar. Beplanting kan alleen zeer lokaal een middel zijn om windturbines aan het zicht te onttrekken.”

21.

Cliënten zijn van oordeel dat de twee, zojuist genoemde conclusies, tegenstrijdig zijn. Enerzijds wordt gesproken over negatieve effecten op het landschap (windpark is lokaal dominant in het landschapsbeeld), terwijl in de slotconclusie wordt gesproken over *geen belangrijke negatieve effecten*. Bovendien worden de conclusies van Bosch & Van Rijn gegoten in een vorm van een stelling, terwijl hier juist sprake dient te zijn van een advies. De afweging ten aanzien van de vraag of nader onderzoek in een milieueffectrapport noodzakelijk is, is namelijk voorbehouden aan het bevoegd gezag. Het bevoegd gezag is dan ook gehouden om deze afweging te maken en daarmee ook een oordeel te geven over de vraag of de negatieve effecten “groot” of “klein” zijn. De conclusie dat deze negatieve effecten “niet belangrijk zijn” is immers nietszeggend. Cliënten menen dan ook dat het bevoegd gezag niet kan volstaan met het overnemen van (overigens tegenstrijdige) conclusies uit het ruimtelijke ontwerp zonder hierbij geen afweging te maken en nader te onderbouwen waarom het plaatsen van de windturbines in een waardevol open gebied in het kader van goede ruimtelijke ordening toch mogelijk is. Dit klemt te meer nu voor de komst van het windpark geen draagvlak is te vinden, zoals ook later nader zal worden besproken. Voor de volledigheid verwijzen cliënten naar de Aanvulling PlanMER Windvisie Provincie Gelderland van 20 augustus 2014, waarin de plaatsing van windturbines in het waardevol open gebied Bijvanck als zeer negatief is beoordeeld (bladzijde 17). Deze beoordeling weerhoudt zich op geen enkele wijze tot het ruimtelijk ontwerp.

22.

Hier komt nog bij dat uit de toelichting op artikel 2.8.1.1 van de Verordening blijkt dat de daarin gestelde voorwaarden beogen te bewerkstelligen dat de ingreep een kwalitatieve toevoeging dient te zijn op het landschap.

“De voorwaarden die gesteld worden (artikel 2.8.1.1, tweede en derde lid) beogen dat de ingreep een kwalitatieve toevoeging is aan het landschap.”

Uit de conclusies van het ruimtelijk ontwerp blijkt echter geenszins dat dit ook daadwerkelijk het geval is.

23.

Zoals al eerder is aangegeven zijn cliënten van oordeel dat de ontwerpbesluiten, meer specifiek het ontwerp-inpassingsplan, niet in overeenstemming zijn met hetgeen als goede ruimtelijke ordening kan worden gezien. In deze stelling voelen cliënten zich gesterkt door de tegenstrijdige conclusies van Bosch & Van Rijn.

24.

De komst van het windpark is omstreden omdat dit ten koste gaat van een waardevol open gebied. Gelderland heeft in haar provincie een beperkt aantal gebieden die zijn aangemerkt als "Waardevol open gebied". Dit betreft gebieden die juist vanwege het open karakter van het landschap gekoesterd dienen te worden. Hierin past geen windpark in wat voor opstelling dan ook. Een windpark tast per definitie de openheid van waardevolle open gebieden aan, ongeacht het ruimtelijk ontwerp.

Openheid en ook het ontbreken van bebouwing is een kwetsbare kernkwaliteit en daarmee zullen zelfs kleine ingrepen de openheid al aantasten, zoals ook uit de omgevingsvisie blijkt. Het is zeer de vraag of het ontwerp-inpassingsplan op basis van een goede ruimtelijke ordening op deze locatie kan worden gerealiseerd. Cliënten beantwoorden deze vraag in ieder geval ontkennend.

25.

De Provincie heeft aan Feddes | Olthof Landschapsarchitecten de opdracht gegeven een second opinion op te stellen naar aanleiding van het ruimtelijk ontwerp. In het rapport komen de volgende conclusies aan de orde:

- Op basis van de waarneming van Feddes | Olthof blijkt dat het landschap rondom de geplande locatie kleinschalig van aard is en de openheid veelvoudig wordt doorbroken door hagen en bosschages. Het tekent de geleidelijke overgang naar het aangrenzende IJssellandschap en het meer zuidoostelijk gelegen Montferland. De karakteristieke openheid waarmee de windpark zich associeert ligt volgens Feddes | Olthof meer westelijk van de geplande locatie. In de conclusie van de second opinion wordt buiten de second opinion om, in een eigen visie van Feddes | Olthof, aangegeven dat zij een windpark in een kleinschalig en minder open landschap niet voor de hand vinden liggen.
- Een windpark is niet passend in een gebogen lijn die gekoppeld is aan de lokale lijn van de Didamse Wetering. Volgens Feddes | Olthof staat de waterloop geenszins in verhouding met de maat en schaal van de vier turbines. Om de waterloop als lijn in het landschap te benadrukken is het aantal turbines te beperkt. Bovendien zullen de turbines door de aanzienlijke tussenruimtes en de opgaande beplanting langs de Wetering volgens Feddes | Olthof niet of nauwelijks als een lijn langs het water kunnen worden beleefd. De koppeling met de Didamse Wetering is daarom niet gewenst.
- Feddes | Olthof wijst erop dat onderzoek naar storende visuele interferentie op grotere afstand ontbreekt, zoals bijvoorbeeld vanaf de IJsselbrug bij Arnhem even voorbij het knooppunt Velperbroek. Zeker wanneer voor windpark Bijvanck wordt uitgegaan van de maximale turbinevariant is een hoogteverschil tussen beide parken ongeveer 35 meter. Dit zou ertoe kunnen leiden dat de turbines in het Broek dichterbij lijken te staan en gaan interfereren met het windpark Duiven.

- Feddes | Olthof wijst erop dat het noodzakelijk is om een nieuwe laag aan het landschap toe te voegen. De second opinion zegt hierover dat het hem in de details zit. Doordat de opstelling van de windturbines Bijvanck gekoppeld is aan de lokale lijn van de Didamse Wetering volgt de opstelling in hoofdzaak de regionale oost-west richting van het landschap. Door de knik is er volgens de second opinion geen sprake van een zuivere nieuwe laag op het landschap.
- De windturbines die aan de weerszijden van de Doesburgseweg/Ganzenpoelweg gesitueerd zijn, zullen volgens Feddes | Olthof ervaren worden als een grootschalige poort. In de second opinion wordt opgemerkt dat deze poort niet in beeld wordt gebracht door middel van een visualisatie. Daarnaast worden ook visualisaties vanaf de A12 en N336 in het kader van de beleving van het landschap gemist.

Het ruimtelijk ontwerp wordt door Feddes | Olthof beoordeeld als te globaal en niet volledig.

26.

De initiatiefnemer heeft bij brief van 23 november 2016 gereageerd naar aanleiding van, onder andere, de second opinion van Feddes | Olthof. Uit deze reactie blijkt dat de aanbevelingen van Feddes | Olthof niet worden opgevolgd omdat deze simpelweg stuiten op de onmogelijkheden van de locatie (de ligging ten opzichte van gasleidingen, de ligging ten opzichte van het Gelders Natuur Netwerk gebieden en foerageerroutes van vleermuizen). Hiermee staat voor cliënten vast dat in casu niet wordt gestreefd naar een landschappelijke inpassing, maar dat het plan en daarmee ook de goede ruimtelijke ordening ondergeschikt worden gemaakt aan de mogelijkheden die de locatie biedt. Op dit punt voelen cliënten zich gesterkt in hun stelling dat de locatie Bijvanck ongeschikt is voor het realiseren van plannen, zoals bij het ontwerp-inpassingsplan is voorzien.

27.

Cliënten hebben eveneens gepoogd om een second-opinion te laten opstellen ten aanzien van het ruimtelijk ontwerp. Hiervoor hebben cliënten diverse adviesbureaus benaderd (Landraad Advies, Feddes/Olthof Landschapsarchitecten bv, Bosch Slabbers). Geen enkele van deze adviesbureaus was bereid om een dergelijke opdracht aan te nemen aangezien deze (en alle overige adviesbureaus met enige status) meestal opdrachten van de provincies en het Rijk aannemen, hetgeen zou kunnen leiden tot belangenverstrengeling. Het effect hiervan is echter wel dat de omwonenden hierdoor worden beperkt als het gaat om rechtsbescherming en de mogelijkheid om deskundige rapporten te kunnen ontkrachten middels een oordeel van een andere deskundige. Dit is namelijk de manier waarop belanghebbenden, volgens de vaste jurisprudentie, het oordeel van de deskundige, overgenomen door het bevoegd gezag, met succes kunnen ontkrachten. Om deze reden zijn cliënten van oordeel dat het bevoegd gezag de door cliënten aangevoerde argumenten met betrekking tot het ruimtelijk ontwerp, niet ter zijde kan schuiven met de stelling dat deze niet zijn onderbouwd met een oordeel van een deskundige.

Welstandsaspecten

28.

De welstandscommissie van de gemeente Zevenaar (verder de commissie) heeft in haar advies van 6 juli 2016 geoordeeld dat met de nieuwe generatie windturbines, zoals ook voorzien in Bijvanck, sprake is van het letterlijk en figuurlijk overstijgen van het landschap. Dit effect wordt aanzienlijk versterkt door de lijnopstelling met forse tussenafstanden. Hiermee wordt volgens de commissie een grote fysieke en visuele ruimte in beslag genomen. Als gevolg van de kleine schaal van de Didamse Wetering en het beperkt aantal windturbines, is de beoogde afstemming daarvan niet of nauwelijks beleefbaar. Daarnaast heeft de commissie geconcludeerd dat de lijnopstelling wordt verzwakt, zowel door de knik als door de doorbreking/door kruising door een verbindingsweg. Als gevolg daarvan kunnen de windturbines (twee aan weerszijden van de Ganzenpoelweg) worden ervaren als een grootschalige poort. De commissie is tot de conclusie gekomen dat het voorliggend voorstel geen mogelijkheden biedt voor een inpassing in het landschap, zoals beoogd in het ontwerp-inpassingsplan.

29.

De commissie heeft voorts aanbevelingen gedaan ten aanzien van de kleur, waarin de windturbines dienen te worden uitgevoerd, alsmede heeft de commissie geconcludeerd dat De Nota Ruimtelijke Kwaliteit geen mogelijkheden biedt voor het plaatsen van reclame op de mast, de rotor en het rotorblad.

30.

Naar aanleiding van het advies heeft de initiatiefnemer gereageerd bij brief van 12 juli 2016. In zijn reactie heeft de initiatiefnemer aangegeven geen enkele van de adviezen van de commissie te zullen opvolgen. Enerzijds stelt de initiatiefnemer dat een andere opstelling, zoals voorgesteld door de commissie, technisch onuitvoerbaar is en anderzijds stelt de initiatiefnemer dat zijn belangen dienen te prevaleren boven de belangen van de redelijke eisen van welstand (zoals bijvoorbeeld met betrekking tot de reclame-uitingen).

31.

Cliënten vinden de voorgaande opstelling van initiatiefnemer, alsmede het feit dat in de besluitvorming geen enkele rekening is gehouden met het advies van de welstandscommissie onacceptabel. In de voorliggende ontwerp-vergunning dient op zijn minst een afweging te worden gemaakt met betrekking tot de belangen van de redelijke eisen van welstand en de belangen van initiatiefnemer, hetgeen niet is gebeurd. Het voorbijgaan aan een advies van de commissie is mogelijk, maar dit dient wel uitgebreid te worden gemotiveerd. Cliënten vinden het feit dat het bevoegd gezag deze motivering heeft overgelaten aan de initiatiefnemer onacceptabel. Om deze reden is de voorliggende ontwerp-besluitvorming niet met de daarvoor vereiste zorgvuldigheid tot stand gekomen. Wederom worden de landschappelijke inpassing voor wat betreft het aspect welstand ondergeschikt gemaakt aan de onmogelijkheden van de locatie en de wensen van de initiatiefnemer.

Toepassing coördinatie-regeling

32.

In het kader van de totstandkoming van de ontwerp-besluitvorming hebben Gedeputeerde Staten (verder: "de GS") besloten hieraan medewerking te verlenen door het nemen van het coördinatiebesluit "Windpark Bijvanck".

De GS en de initiatiefnemer waren namelijk van oordeel dat de coördinatieregeling de procedure in tijd zal verkorten waardoor de omwonenden snel duidelijkheid zouden krijgen. Volgens GS was toepassing van de coördinatieregeling mogelijk omdat de locatie is opgenomen in de Windvisie als "locatie in onderzoek". Cliënten hebben reeds in een eerder stadium aangegeven van oordeel te zijn dat de coördinatieregeling niet had mogen worden toegepast en deze stelling zullen zij dan ook in het hiernavolgende nader toelichten.

33.

Het toepassen van de coördinatieregeling geldt alleen voor gevallen of categorieën van gevallen waarin de verwezenlijking van een onderdeel van het provinciaal ruimtelijk beleid dit wenselijk maakt. Dit is bepaald in het eerste lid van artikel 3.33 van de Wet ruimtelijke ordening. De initiatiefnemer heeft de GS verzocht om op grond van artikel 9e van de Elektriciteitswet 1998 een inpassingsplan in de procedure te brengen voor de plaatsing van een viertal windturbines. Cliënten menen dat een inpassing op grond van de Elektriciteitswet in ieder geval geen provinciaal ruimtelijk beleid betreft, hetgeen in de weg staat aan de toepassing van de coördinatieregeling.

34.

In de omgevingsvisie (hoofdstuk 3.2.2.4 "Windlocaties") worden locaties aangewezen waar de provincie in de ruimtelijke reservering (lees: ruimtelijk beleid) heeft gemaakt voor het plaatsen van windturbines. Hieraan voldoet de locatie Bijvanck niet. Immers, voor deze locatie geldt hoofdstuk 3.2.2.3 "Windenergie in onderzoek". Locaties die nader onderzoek vergen kunnen in ieder geval niet beschouwd worden zijnde ter verwezenlijking van een onderdeel van het provinciaal ruimtelijk beleid zoals bedoeld in artikel 3.33 van de Wro. Cliënten zijn dan ook van oordeel dat de ontwerp-besluitvorming middels een niet daarvoor bedoelde procedure tot stand is gekomen. Ten onrechte is hier de gemeenteraad buitenspel gezet, bijvoorbeeld op het punt van het verlenen van een verklaring van geen bedenkingen.

Ontbrekende draagvlak en participatie

35.

Cliënten vinden het van groot belang dat voor de ontwerp-besluitvorming draagvlak ontbreekt vanuit de bevolking maar ook vanuit de gemeente Zevenaar en Montferland. De burgemeester van de gemeente Zevenaar heeft de GS reeds eerder (bij brief van 25 juni 2014 en 10 november 2016) laten weten van mening te zijn dat plaatsing van windturbines in Bijvanck niet opportuun is gezien de negatieve lokale effecten, zoals horizonvervuiling en geluidhinder. Deze negatieve effecten kunnen niet opwegen tegen de bijdrage die het windpark kan leveren in het totale energie-aanbod. Bovendien is er sprake van betere locaties c.q. alternatieven voor windmolens dan op het grondgebied van de gemeente Zevenaar. Deze alternatieven kunnen een grotere bijdrage leveren aan de CO₂-reductie met minder negatieve lokale effecten. Bovendien stuiten deze alternatieven op minder bezwaren vanuit de omgeving.

36.

Cliënten menen dan ook dat een draagvlak een zeer belangrijk aspect is in het kader van een belangenafweging. Aan dit aspect heeft het bevoegd gezag in het geheel geen aandacht besteed bij de totstandkoming van de ontwerp-besluitvorming. Hier komt nog bij dat in casu niet is voorzien in een vereist participatieplan of in een schadevergoedingsregeling, hetgeen ertoe leidt dat omwonenden, waaronder cliënten, onevenredig zwaar worden getroffen door de voorliggende ontwerp-besluitvorming.

Dit terwijl in de *Samenwerkingsovereenkomst Windpark Bijvanck te Zevenaar* tot uitgangspunt is genomen dat de initiatiefnemer aan omwonenden financiële participatie, dan wel tegen een gereduceerd tarief tot het afnemen van stroom, zou aanbieden. Van een dergelijke participatie is echter niets terechtgekomen terwijl in dezelfde overeenkomst eveneens tot uitgangspunt is genomen dat de GS waarde hecht aan burgerparticipatie en daarom de initiatiefnemer is verzocht in de voorbereidingen hiermee rekening te houden.

37.

Het beleid, zoals dit geformuleerd is in de omgevingsvisie, gaat uit van een actieve burgerparticipatie. In de geconsolideerde versie van de omgevingsvisie van Gelderland van juli 2015 is het actualisatieplan Windvisie, zoals vastgesteld op 12 november 2014 en op 15 februari 2015, verwerkt. Op bladzijde 60 van de omgevingsvisie staat het volgende:

"Voor alle locaties van windturbines stelt provincie de mogelijkheid tot participatie als randvoorwaarde."

Verderop staat het volgende:

"Wij zullen initiatiefnemers en gemeenten op projectniveau actief ondersteunen bij de totstandkoming van een participatieplan en de communicatie in brede zin over en project."

Op bladzijde 61 van omgevingsvisie staat vervolgens:

"Bij de beoordeling van windenergieplanning door de provincie, worden ook de inspanningen in relatie tot participatie beoordeeld."

Cliënten zijn van oordeel dat de ontwerp-besluitvorming niet voldoet aan deze beleidsuitgangspunten aangezien hier op geen enkele wijze uit de beoordeling van de inspanningen in relatie tot participatie blijkt. Vooralsnog zijn cliënten van oordeel dat deze inspanningen als onvoldoende dienen te worden beoordeeld, hetgeen in de weg staat aan de vaststelling van het ontwerp-inpassingsplan.

Aanvaardbaar woon- en leefklimaat

38.

Cliënten zijn van oordeel dat, in het kader van een goede ruimtelijke ordening, afgewogen dient te worden of sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat. Dit geldt ook in die gevallen, waarin voldaan wordt aan de wettelijke normen (bijvoorbeeld die uit het Activiteitenbesluit).

39.

In het geval van cliënten is er sprake van een afstand van circa 500 meter tussen de woning en een windturbine. Dit is voor wat betreft de aspecten: geluid, slagschaduw en externe veiligheid een belangrijk gegeven. Sinds 1986 geeft de VNG de publicatie "Bedrijven en milieuzonering" uit. De meest actuele uitgave dateert van 2009. Hierin staat als richtlijn dat voor een windturbine met de rotordiameter van 50 meter met een capaciteit van 0,75 MW een minimale afstand tot de woonbebouwing van 300 meter.

Met een rotordiameter van tussen 100 en 122 meter, zoals voorzien in de ontwerp-besluitvorming, zou bij extrapolatie de afstand tot de woonbebouwing van 600 tot 762 meter moeten bedragen. Bij extrapolatie naar vermogen, zou de afstand zelfs 1.320 meter moeten bedragen.

40.

In de (akoestische) onderzoeken die ten grondslag liggen aan, zowel het ontwerp-inpassingsplan, alsmede de ontwerp-omgevingsvergunning is de woning van cliënten dan ook ten onrechte niet meegenomen, hetgeen betekent dat het bevoegd gezag in het geheel niet heeft onderzocht of in de situatie van cliënten wordt voldaan aan de wettelijke eisen en zo ja, of er sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat. Op dit punt is de ontwerp-besluitvorming niet met de vereiste zorgvuldigheid tot stand gekomen.

Windturbinetype niet bekend

41.

In de ontwerp-omgevingsvergunning wordt vermeld dat is uitgegaan van een akoestisch "worst case" windturbinetype. In het akoestisch rapport wordt een "ondervariant" en "bovenvariant" gebruikt met een maximale bronsterkte van respectievelijk 105,5 dB en 104,5 dB. Cliënten is genoegzaam bekend dat er windturbines op de markt zijn die een grotere geluidseffect op de omgeving tot gevolg zouden kunnen hebben, dan de in het akoestisch onderzoek gebruikte windturbines. Hier komt nog bij dat het akoestisch onderzoek (bijlage 13 van het ontwerp-inpassingsplan) is gebaseerd op de emissiegegevens van windturbinetype "Alstom ECO 122 2,7 MW" met een masthoogte van 124 meter en een rotordiameter van 122 meter. Dit type heeft een vermogen van 2,7 MW. Uit het onderzoek blijkt dat de woningen van een aantal omwonenden op de rand van de 47 dB L den contour liggen. Hier worden waarden gemeten van 46,4 t/m 46,9 dB L den. In de vierde alinea van paragraaf 1.1 van het ontwerp-inpassingsplan staat:

"Het inpassingsplan maakt bij recht de realisatie van 13,2 MW mogelijk, de onderzoeken zijn hierop afgestemd."

Het ontwerp-inpassingsplan voorziet in de opstelling van vier windturbines met een vermogen van 3,3 MW per windturbine. Het akoestisch onderzoek is gebaseerd op een windturbine met een vermogen van 2,7 MW. Dit is 0,5 MW per windturbine lager dan met het ontwerp-inpassingsplan bij recht kan worden gerealiseerd. Bovendien valt het cliënten op dat in het akoestisch rapport dat ten grondslag ligt aan het ontwerp-inpassingsplan een ander type windturbine wordt gebruikt dan in het akoestisch rapport dat ten grondslag ligt aan de omgeving-vergunning. Hoe dan ook is de stelling dat de onderzoeken aansluiten bij de maximale mogelijkheden van het ontwerp-inpassingsplan onjuist. Als gevolg hiervan ontstaat volgens cliënten een vertekend en onjuist beeld van de daadwerkelijke geluidssituatie ter plaatse. Bovendien kan op basis van deze rapporten geenszins de conclusie worden getrokken dat de feitelijke situatie in overeenstemming zal zijn met hetgeen als goede ruimtelijke ordening heeft te gelden.

42.

In de ontwerp-omgevingsvergunning zijn bovendien geen voorschriften opgenomen ter verzekering dat er bij de uiteindelijke windturbine geen grotere geluidsbelasting op de omliggende woningen van derden zou worden veroorzaakt dan in het akoestisch rapport is berekend. Denkbaar is dat de initiatiefnemer zal kiezen voor een windturbine dat op voorhand, niettegenstaande de belofte in de aanvraag, niet kan voldoen aan de geldende geluidsnormen.

De thans in de ontwerp-omgevingsvergunning opgenomen voorschriften kunnen dat zeker niet voorkomen. Daarnaast is er geen sprake van voorschriften op grond waarvan onderzoek naar de effecten vanwege definitieve windturbine op de omgeving voor de aspecten geluid, slagschaduw en externe veiligheid dient te worden overgelegd.

43.

De gekozen systematiek van het achteraf melden van het windturbinetype is bovendien in strijd met de artikelen 3.14a en verder van de Activiteitenregeling milieubeheer. Bijvoorbeeld uit artikel 3.14a, aanhef en onderdeel n, volgt dat reeds in het akoestisch onderzoek, bedoeld in artikel 1.11, derde lid, van het Activiteitenbesluit milieubeheer gegevens opgenomen moeten zijn over de bestaande en toekomstige geluidsbelasting vanwege windturbine of een combinatie van windturbines op de gevel van een gevoelig object of van de grens van een gevoelig terrein voor de situatie waarin geen maatregelen zijn genomen ter vermindering van de geluidsemissie of ter beperking van de geluidsoverdracht. Deze bepaling en de verdere bepalingen uit het Activiteitenregeling milieubeheer impliceren dus dat de windturbine op voorhand bekend moet zijn, zodat kan worden nagegaan of aan de geluidsnormen, maar ook andere normen, kan worden voldaan.

44.

De bestreden ontwerp-omgevingsvergunning is niet alleen gebaseerd op artikel 2.1, eerste lid, onder e van de Wabo (de activiteit "milieu") maar ook op artikel 2.1, eerste lid, onder a van de Wabo (de activiteit "bouwen"). Nu is het zo dat voor een milieu-omgevingsvergunning onder omstandigheden en in zijn algemeenheid wellicht mogelijk is te volstaan met doelvoorschriften, maar een omgevingsvergunning voor de activiteit "bouwen" kan slechts voor een concreet bouwplan worden afgegeven. Als de precieze aard (type, hoogte enz.) van de windturbine nog niet bekend is, kan daarvoor dus, anders dan ten onrechte nu wel is gebeurd, geen omgevingsvergunning worden verleend die mede die activiteit omvat. Naar aanleiding van het voorgaande zijn cliënten van oordeel dat de ontwerp-omgevingsvergunning niet met de vereiste zorgvuldigheid tot stand is gekomen nu de windturbinetype niet bekend is. Dit klemt temeer nu de feitelijke windturbinetype een andere (geluids)belasting kan veroorzaken dan in het akoestisch rapport is aangenomen.

Laagfrequent geluid

45.

Zoals ook blijkt uit het akoestisch rapport ter onderbouwing van het ontwerp-inpassingsplan is er thans geen sprake van een wettelijke norm voor laagfrequent geluid. Op bladzijde 8 wordt onder andere verwezen naar een Kamerbrief van de Staatssecretaris en een literatuuronderzoek van LBP Sight. Zoals ook in de stukken wordt overwogen, gaan de ontwikkelingen bij windturbines snel. De omvang en het vermogen neemt snel toe. Uit een vergelijking tussen de aangevraagde windturbines en de in de literatuurstudie onderzochte turbines blijkt dat de aangevraagde windturbines reeds nu groter in omvang zijn dan de betrokken windturbines in de literatuurstudie. Op grond hiervan is de conclusie dat deze literatuurstudie niet meer representatief is voor een onderbouwing van de stelling dat de hinder door laagfrequent geluid wordt voorkomen. Voor zover bovendien wetenschappelijke twijfel bestaat over de invloed van laagfrequent geluid op de gezondheid van de mens zou, gelet op het voorzorgsbeginsel, dienen te worden afgezien van de bouw van windturbines waarvan niet bekend is in welke mate zij laagfrequent geluid produceren.

Externe veiligheid

46.

Het plangebied ligt voor een belangrijk gedeelte binnen de begrenzing "Windenergie aandachtsgebied" omdat sprake is van een specifiek object, namelijk de gasleiding. Uit de Externe Veiligheidsanalyse van Bosch & Van Rijn (11 juli 2016) blijkt dat voor een aantal op dit moment commercieel beschikbare windturbines niet kan worden voldaan aan het afstandsminimum van de Gasunie. In de conclusie wordt dan ook geadviseerd om op het moment dat een keuze is gemaakt voor een windturbine in overleg te treden met de Gasunie. In de Externe Veiligheidsanalyse staat het volgende:

"Ten aanzien van de gasleidingen van de Gasunie is deze zekerheid dermate afhankelijk van het uiteindelijk te realiseren windturbine dat hierover in dit stadium geen uitspraak gedaan kan worden."

47.

Ten aanzien van het ontwerp-inpassingsplan wordt geconcludeerd dat hierin niet zonder meer windturbines mogelijk moeten worden gemaakt die niet voldoen aan de minimale adviesafstand van de Gasunie. Vooralsnog kan worden geconcludeerd dat, hoewel in het ontwerp-inpassingsplan een bepaling is opgenomen ten aanzien van de maximale werpafstand, de aanbevelingen opgenomen in de Externe Veiligheidsanalyse in de ontwerp-vergunning niet zijn overgenomen. Derhalve bestaat er op dit moment onvoldoende zekerheid dat de feitelijke situatie aan de eisen van de externe veiligheid zal voldoen. Hier komt weer het feit naar voren dat de ontwerp-vergunning uitgaat van een onbekende type windturbine en dat op de markt wel degelijk windturbines te koop zijn, met grotere werpafstand dan de adviesafstand van de Gasunie. Cliënten willen voor de goede orde opmerken dat rotordiameter niet allesbepalend is voor de maximale werpsnelheid. Hierbij speelt het toerental bijvoorbeeld ook mee. Voorts menen cliënten dat de maximale planmogelijkheden in het geheel niet zijn onderzocht nu een windturbine binnen het bouwvlak 3 meter verschoven kan worden. Uit het onderzoek kan bovendien niet worden opgemaakt of bij het bepalen van de minimale afstand van 165 meter tussen windturbine 2 en de gasleiding rekening is gehouden met de wettelijke afstand van 5 meter uit het hart van de leiding (artikel 6 Bevb).

Obstakelverlichting

48.

Cliënten zijn van oordeel dat de obstakelverplichting onevenredige lichthinder zal veroorzaken, gelet op de 's nachts rustige en donkere karakter van de omgeving. Daarnaast zijn cliënten van oordeel dat in het geval het wettelijk verplicht is om obstakelverplichting te plaatsen, deze verlichting dusdanig dient te worden uitgerust dat deze aangaan op het moment dat er een vliegtuig wordt gedetecteerd zodat de onevenredige hinder zo veel mogelijk beperkt wordt. Hoe dan ook zijn cliënten van oordeel dat het ontwerp-inpassingsplan, voor wat betreft lichthinder, niet getuigt van een goede ruimtelijke ordening.

Conclusie

Naar aanleiding van het voorgaande verzoek ik u namens cliënten het ontwerp-inpassingsplan niet vast te stellen en de ontwerp-omgevingsvergunning en de ontwerp-waterveding niet te verlenen.

Hoogachtend,

A. Kwint-Ocelíková

LandRaad

Het college van Gedeputeerde
Staten van Gelderland
Postbus 9090
6800 GX ARNHEM

Tevens per fax: 026-3599480

Kenmerk : 990288b02/FK

4 juli 2014

Betreft : reactie Windvisie Gelderland, zaaknummer 2014-007388

Geacht College,

Op 27 juni 2014 heeft ondergetekende namens de hieronder genoemde bedrijven en personen voor hen, ieder afzonderlijk, te weten:

- de heer G.J.H.M. Reintjes en mevrouw P. Reintjes, Doesburgseweg 23 te 6941 SK Loil;
- V.O.F. Varkenshandel Marc Willekes en familie M. Willekes, Truisweg 9 te 6941 SK Didam;
- Veehouderij Mom V.O.F. en familie H.H.G.M. Mom, Doesburgseweg 25 te 6941 SK Loil;
- maatschap T.A.M. Rasing en W.E.M.G. Rasing-Bourgondiën en familie T.A.M. Rasing, Truisweg 2A te 6941 SK Didam;
- V.O.F. Reinders-Boschloo en familie J.A. Reinders, Kleine Veldstraat 6 te 6986 CJ Angerlo;
- de heer G.J. ten Holte, Truisweg 7 te 6941 SK Didam;
- maatschap W. en R. Stokman en Y.A.M. Stokman-Bernds en familie W. Stokman, Kleine Veldstraat 7 te 6986 CJ Angerlo;
- Melk- en Pluimveebedrijf Kaal en familie B. Kaal, Mgr. Hendriksenstraat 24 en 26 te 7031 NH Nieuw Wehl;
- maatschap G.J.T. Peters en A.E.G.T. Thuis en familie G.J.T. Peters, Truisweg 2 te 6941 SK Didam;
- V.O.F. Arends Didam Grondwerken en familie J.J.A.A. Arends, Truisweg 8 te 6941 SK Didam;
- de heer J.A.A. Arends, Truisweg 6 te 6941 SK Didam;
- V.O.F. Peters-Fontaine en familie W.L.A.M. Peters, Kleine Veldstraat 1 te 6986 CJ Angerlo;
- mevrouw G.T. Leupens-jansen, Eldrikseweg 5 te 6986 BR Angerlo;
- de heer en mevrouw Van Schriek, Ganzepoelweg 7 te 6986 CM Angerlo;
- de heer G.W.W. Seesink en mevrouw K.M. Seesink-Giesen, Broekzijdestraat 12 te 6986 CK Angerlo;
- de heer J.G.M. Looman en mevrouw C.A.B.M. Looman-Verhoeven, Broekzijdestraat 3 te 6986 CK Angerlo,

pro forma zienswijzen ingediend op het ontwerp-Structuurvisie Windenergie Gelderland (Windvisie), Gelderland en het bijbehorende plan-MER.

postbus 9090
6800 GX Arnhem

Hoofdburcht
Arnhem

Postcode 6800
Arnhem

www.landraad.nl

ONDERZOEKINGEN
VAN AANKAUF
TAXIS
GROND EN BOUWZAKEN
GEGADDE OORDEELINGEN

BOUWRECHT
BOUWRECHT
GEMEENSCHAP
PENSIEF
NADRECHT

REGISTRATIE
RECHTSPERSONEN

Hierbij ontvangt u de gronden van deze zienswijzen welke voor alle genoemde personen en bedrijven gelijk zijn. De zienswijzen zien op:

- 1.) Plan-MER;
- 2.) MER-alternatieven;
- 3.) Voorkeursalternatief;
- 4.) Borging locaties in onderzoek;
- 5.) Passende beoordeling;
- 6.) Solitaire turbines;
- 7.) Gelderse Ladder;
- 8.) Referentiehoogte;
- 9.) Locatie Bijvanck.

1.) Plan-MER

Volgens de toelichting op de Windvisie is de Windvisie een deeltwerking van de Omgevingsvisie met haar eigen besluitvormingsproces en inspraakmogelijkheden (zie pagina 4 Toelichting en PlanMER Windvisie Provincie Gelderland). De Commissie m.e.r. concludeert in haar toetsingsadvies van de Omgevingsvisie Gelderland van 14 januari 2014 met rapportnummer 2696-230 dat de m.e.r.-plicht voor het vaststellen van locaties of zoekgebieden voor windturbines wordt doorgeschoven naar de provinciale Windvisie, waardoor voor de Windvisie de uitgebreide m.e.r.-procedure geldt. Doordat echter is nagelaten de uitgebreide m.e.r.-procedure te volgen voldoet het plan-MER en daarmee ook de Windvisie niet aan de wettelijke vereisten hiertoe.

2.) MER-alternatieven

De Windvisie bestaat uit Deel A "Visie en Beleid" en uit deel B "Onderbouwing Windvisie". De toelichting op de Windvisie dient tevens als plan-MER. In Deel A wordt het proces van de totstandkoming van de visie, de locaties en het overige windbeleid beschreven. In deel B wordt het referentiekader en de twee onderzochte alternatieven in het kader van de m.e.r.-procedure beschreven.

In Deel A wordt onderscheid gemaakt tussen de verschillende groepen van locaties, waarbij in "Tabel 1 locaties Windvisie" tevens per afzonderlijke groep locaties het opgestelde vermogen wordt vermeld. Het betreft de volgende groepen van locaties met het daarbij behorende opgestelde vermogen:

- locaties waar windturbines zijn gerealiseerd of vergund, opgesteld vermogen 70 megawatt;
- locaties van windprojecten in onderzoek, opgesteld vermogen 100,4 megawatt;
- nieuwe locaties voor windenergie, opgesteld vermogen 81,6 megawatt;
- kansrijke locaties, 134,4 megawatt.

De groep van locaties van *windprojecten in onderzoek* wordt in Deel B "Onderbouwing Windvisie" oneigenlijk meegenomen als "vergund", waardoor in het plan-MER ten onrechte wordt uitgegaan van 60 megawatt opgesteld vermogen aan benodigde ruimte voor MER-alternatieven. Deze benadering is niet juist, aangezien de locaties van *windprojecten in onderzoek* niet zijn vergund en er geen enkele zekerheid bestaat over het verkrijgen van onherroepelijke vergunningen voor deze locaties. Voor de benodigde ruimte in het kader van de MER-alternatieven dient daarom uit te worden gegaan van 160,4 megawatt aan opgesteld vermogen. Hieraan is niet voldaan.

3.) Voorkeursalternatief

Het Voorkeursalternatief uit de onderhavige ontwerp-Structuurvisie Windenergie en plan-MER voorziet in een ruimte van maximaal 81,6 megawatt opgesteld vermogen. Gelet op de benodigde ruimte van 160,4 megawatt betekent dit derhalve een tekort van 78,8 megawatt. De Windvisie en plan-MER voldoen hiermee niet aan de afspraken met het Rijk voor de realisatie van 230,5 megawatt aan windenergie voor 2020.

4.) Borging locaties in onderzoek

De groep locaties van *windprojecten in onderzoek*, zoals opgenomen in Tabel 1 (letters I-O) van de Windvisie, is volgens de Windvisie niet verder onderzocht vanwege lopende onderzoeken voor deze locaties en een borging van de milieubelangen in het Streekplan 2005 van de provincie Gelderland. Van een borging van de milieubelangen in het Streekplan 2005 is echter geen sprake. In de Strategische Milieubeoordeling van het Streekplan 2005 zijn de zoekgebieden niet afzonderlijk beoordeeld, maar werd enkel volstaan met globale beschrijving van de mogelijke effecten. Ook zijn lopende onderzoeken niet afgerond en in een aantal gevallen ook nog niet in gang gezet. Daarnaast zijn niet alle gebieden in onderzoek zijn destijds opgenomen in het Streekplan 2005. De milieubelangen van de locaties van *windprojecten in onderzoek* zijn niet geborgd in het plan-MER. Dit blijkt ook uit de uitspraak van de Raad van State van 11 juni 2014 zaaknummer 201400754/2/R2 betreffende de Voorlopige Voorziening in het kader van het bestemmingsplan "Windpark De Tol Netterden" (*Windpark De Tol betreft locatie N van windprojecten in onderzoek, zoals opgenomen in Tabel 1 van de Windvisie*). De Voorzitter van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft in deze zaak een voorlopige voorziening getroffen door te bepalen dat vier van de tien windmolens, vanwege significante effecten voor de grutto, in de periode 1 maart tot 30 juni van elke jaar buiten werking moet worden gesteld. De groep locaties van *windprojecten in onderzoek* had in de beoordeling van de MER-alternatieven en het Voorkeursalternatief volledig moeten worden meegenomen. Nu hieraan voorbij is gegaan, is het plan-MER onvolledig.

5.) Passende beoordeling

Volgens de Windvisie is een Passende beoordeling in het kader van de Natuurbeschermingswet niet noodzakelijk. Een Passende beoordeling ontbreekt daarom in het plan-MER. Gelet op de bovengenoemde uitspraak van de Raad van State is een Passende beoordeling noodzakelijk voor de haalbaarheidstoets van de genoemde locaties, die gezamenlijk zullen bijdragen aan een opgesteld vermogen van 160,4 megawatt. Nu deze ontbreekt, ontbreekt ook de zekerheid dat het benodigde opgestelde vermogen van 230,5 megawatt, waarop deze Windvisie ziet, kan worden ingevuld en voldoet de Provincie hierdoor niet aan haar vanuit het Rijk opgelegde taak.

6.) Solitaire turbines

In de beleidstekst Windvisie Gelderland onder paragraaf 4.2.3 wordt voorgesteld de Omgevingsvisie aan te vullen met artikel 3.2.2.10 "Windenergie solitaire turbines". In dit artikel wordt in hoofdlijnen beschreven waar solitaire windturbines uitgesloten zijn. Overige criteria ontbreken waardoor plannen niet rechtstreeks kunnen worden

getoetst. De Provincie dient in artikel 3.2.2.10 een verwijzing naar de criteria, genoemd in artikel 2.8.1.1 van de Omgevingsverordening, op te nemen. Daarnaast dienen de volgende toetsingscriteria aan de Windvisie, de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening te worden toegevoegd:

- aanwezigheid van voldoende draagvlak binnen de gemeenteraden;
- aanwezigheid van voldoende draagvlak bij bewoners uit de nabije omgeving;
- aanwezigheid van burgerparticipatie;
- een minimale afstand van 400 meter tot (woon)bebouwing. Bij windturbines met een as-hoogte boven 100 meter, geldt een minimale afstand van vier maal de as-hoogte;
- voldoende afstand tot een kost- en/of kwetsbare omgeving;
- toetsing aan de Gelderse Ladder voor duurzaam ruimtegebruik;

Ondergetekende verzoekt u deze criteria in de Windvisie, de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening op te nemen.

7.) Gelderse Ladder voor duurzaam ruimtegebruik

De Gelderse Ladder voor duurzaam ruimtegebruik geldt ook voor landelijke functies. Windturbines en windparken worden hoofdzakelijk in het landelijke gebied geplaatst. In de Windvisie en het plan-MER ontbreekt de toetsing aan de Gelderse Ladder voor duurzaam ruimtegebruik. Deze toetsing dient alsnog te worden opgenomen in de Windvisie en het plan-MER.

8.) Referentieturbine

De Windvisie en het plan-MER gaan uit van een referentieturbine met een as-hoogte van 100 meter, een rotordiameter van 100 meter een vermogen van 2,4 megawatt. Hiermee is in het kader van de m.e.r.-procedure het Voorkeursalternatief bepaald. De Windvisie, Omgevingsvisie en Omgevingsverordening stellen geen beperkingen aan de omvang van windturbines, waardoor plaatsing van grotere windturbines mogelijk blijft. De m.e.r.-procedure heeft hierin niet voorzien. In de Windvisie, Omgevingsvisie en Omgevingsverordening dienen grenzen gesteld te worden aan de omvang van windturbines. Deze dienen gesteld te worden op maximaal de omvang van de referentieturbine uit het plan-MER. Indien een grotere omvang wordt gemaximaliseerd, dient het plan-MER hierop aangepast te worden.

9.) Locatie Bijvanck

De locatie Bijvanck in Zevenaar wordt als locatie *windprojecten in onderzoek* onder letter L opgenomen in Tabel 1 van de Windvisie. Verzocht wordt deze locatie vanwege de volgende redenen te verwijderen:

- In Zutphen is een locatie verwijderd uit de Windvisie omdat de gemeente Zutphen samen met de gemeente Brummen eerst het proces van draagvlak wil doorlopen. Voor de locatie Bijvanck bestaat geen draagvlak. De gemeenten Zevenaar en Montferland staan geheel afwijzend tegenover de plaatsing van windturbines in de Bijvanck. In het kader van het gelijkheidsbeginsel jegens alle burgers dient de locatie Bijvanck ook uit de Windvisie te worden verwijderd;
- Op de kaart van het in voorbereiding zijnde inpassingsplan voor de locatie Bijvanck (bijlage 1) staan de hier te plaatsen windturbines binnen een zone van 100 meter langs een aangewezen gebied voor solitaire turbines. Deze windturbines komen aldus te dicht op het aangewezen gebied voor solitaire

turbines te staan. Dit veroorzaakt conflicterende situaties. Daarnaast komen deze turbines te dicht op de begrenzing van het Gelders Natuur Netwerk te staan;

- De locatie Bijvanck ligt in een waardevol open gebied. Volgens de Omgevingsverordening kunnen in waardevolle open gebieden windparken worden opgericht als wordt voorzien in een ruimtelijk ontwerp en wordt voldaan aan het bepaalde in artikel 2.8.1.1 lid 2 en 3 van de Omgevingsverordening. Er heeft geen onderzoek plaatsgevonden of het windpark aan deze vereisten kan voldoen. De Provincie dient verder spaarzaam met haar waardevolle open gebieden om te gaan en deze niet in te zetten zolang er alternatieven zijn. Volgens de Windvisie zijn er voldoende alternatieven, waaronder de kansrijke locaties;
- De windturbines komen te dicht op de gasleidingen van de Gasunie te staan, waardoor niet aan de veiligheidseisen kan worden voldaan;
- De locatie Bijvanck voldoet niet aan het beleid zoals geformuleerd in de Windvisie en Omgevingsvisie, waaronder participatie van omwonenden;
- Er bestaat geen draagvlak vanuit de omgeving;
- De locatie Bijvanck is niet onderzocht in de m.e.r.-procedure;
- De locatie Bijvanck heeft negatieve effecten op de paarden van het aangrenzende paardenpension, Stal Het Loilse Broek.

Verzocht de locatie Bijvanck te verwijderen uit de Windvisie en hiervoor desgewenst een alternatieve locatie op te nemen.

Ondergetekende meent dat de Provincie met deze Windvisie en het bijbehorende plan-MER de (bedrijfs)belangen van cliënten niet danwel onvoldoende heeft afgewogen en niet voldoet aan de vereiste bepalingen die een structuurvisie en een plan-MER in zich moeten dragen. Ondergetekende verzoekt u dan ook deze Windvisie en het bijbehorende plan-MER niet verder in procedure te brengen; in geval de procedure toch wordt voortgezet, verzoeken wij u de bovengenoemde voorgestelde wijzigingen op te nemen.

Uiteraard zijn wij bereid een mondelinge toelichting te verstrekken op het bovenstaande.

Met vriendelijke groet,

F.J. Kutschruiter

Bijlage:

1. kaart locaties windturbines Bijvanck

Windpark Bijvanck

LOCATIE VAN DE WINDTURBINES

Raedthuys is bezig om vier windturbines te realiseren nabij Angerlo in de gemeente Zevenaar.

Locatie

De windturbines komen parallel aan de Didamse Wetering tussen Angerlo en Loil. Midden in de locatie kruist de Doesburgseweg de Didamse Wetering, hier ligt de Bijvanckbrug.

Figuur 1 Locaties van de windturbines

Op bovenstaand figuur zijn de locaties van de windturbines weergegeven. Er is ruimte voor vier windturbines. De onderlinge afstand is circa 450 meter.

De locaties van de windturbines zijn nog niet definitief. Naar aanleiding van bijvoorbeeld de resultaten van de onderzoeken kunnen de posities nog (in beperkte mate) verschuiven.

Raedthuys Windenergie B.V.
Dirk Jan Matthijsse
18 februari 2014